

TEHTÄVÄ: SKAALASANAT

TEHTÄVÄN IDEA JA TAVOITE: Skaalasanat-tehtävän tavoite on herättää oppilaat pohtimaan tuttujuuden sanojen merkityksen monivaihteisuutta ja keskustelemaan yhdessä sanojen merkityksistä. Täysin oikeita vastauksia ei ole, mikä auttaa havainnoimaan omaa kielellistä intuitiota ja sanaston oppimisen prosessia.

Tehtävä antaa myös mallia siitä, millaisissa kielenkäyttötilanteissa lähisynonyymisiä sanoja voidaan käyttää.

OHJEET OPETTAJALLE:

1. Tehtävän aluksi skaalasanakortit monistetaan ja leikataan. Yksi taulukon rivi muodostaa yhden skaalasanaston.
2. Oppilaat jaetaan viiden hengen ryhmiin. Kukin ryhmä saa oman skaalasanaston, ja jokainen ryhmäläinen oman skaalalleen sijoittuvan sanakortin.
3. Ryhmä asettuu seisomaan riviin sellaisessa järjestyksessä, että toisessa päässä oleva sana on vähiten ja toisessa eniten (esim. kylläinen – nälkäinen – sudennälkäinen). Ryhmät kertovat oman järjestyksensä muille, minkä jälkeen keskustellaan siitä, ovatko muut ryhmät samaa mieltä järjestyksistä. Yhteen kierrokseen keskusteluineen menee aikaa noin 15 minuuttia.
4. Tehtävän lopuksi voidaan käydä keskustelua tehtävän sujumisesta seuraavien apukysymysten avulla:
 - Mistä sanoista jouduit käymään merkitysneuvotteluita?
 - Miten ratkaisit neuvottelut ryhmän kanssa? Miten perustelit esimerkiksi sen, onko ”massiivinen” vai ”jättimäinen” suurempi?
 - Minkä sanojen merkityksistä et päässyt yksimielisyyteen muun ryhmän kanssa?
 - Jos mietit kieliä, joita osaat, tuleeko sinulle mieleen kaksi lähes samaa tarkoittavaa sanaa, joiden merkityksestä et ole varma? Esimerkiksi mitä eroa on englannin kielen sanoilla ”happy” ja ”glad”?
 - Onko tuntemissasi kielissä olemassa kahta sanaa eli synonyymia, jotka tarkoittaisivat täysin samaa asiaa?
 - Keksitkö omalle skaalasanallesi vastakohdan? Tarkoittavatko vastakohdat täysin vastakkaisia asioita?

SOVELLUS: Skaalasanoilla voi harjoituttaa myös oppiainekohtaista sanastoa (esim. historian aikasanat tai kemian aineen olomuodot).

iso	suuri	valtava	massiivinen	jättimäinen
kylmä	viileä	jääkylmä	haalea	hyytävä
kuuma	lämmin	polttava	kiehuva	paahtava
nyt	kohta	pian	heti	ihan kohta
harvoin	silloin tällöin	usein	aina välillä	joskus
kiva	mukava	ihana	ihan kiva	miellyttävä